

komt had onze instemming. Maar niet onze instemming had wat wij lezen op blz. 18 in art. 18. Immers werd ons daar bericht, dat zij den reizenden agent der Theol. School hebt geïnstrueerd, om jaarlijksche contributies voor de Theol. School te verzamelen en abonneementen op „De Bazuin“.

Dat zij dien agent hebt opgedragen, jaarlijksche contributies voor de Theol. School te verzamelen, vinden wij uitstekend. Maar dat zij hem ook tot taak hebt gesteld, om abonneementen te verzamelen op „De Bazuin“, noopt ons tot een bescheiden maar tegelijkertijd beslist protest.

Dit protest kan u niet bevreemden.

Heeft niet in uw eigen vergadering een uwer leden de klacht uitgesproken, dat „De Bazuin“ in den laatsten tijd een misschien wel zeker, maar z.i. niet altijd lieflijk geluid geeft? Jammer genoeg werd, om tijdswil, op die klacht niet verder ingegaan. Maar laat ons die klacht luide herhalen. Waarlijk, het wordt al te erg. „De Bazuin“, het blad ten voordeele van de School die allen kerken behoort, komt bijna week aan week een groot deel dier kerken grieven. Wij zouden kunnen wijzen op de propaganda van de valsche tegenstelling „Kerken of Vereeniging“, waardoor vele kerken stelselmatig in hare overtuiging worden gekrenkt. Niet altoos is het gevaar gemeden van ontijdige, soms eenzijdige bespreking en toelichting van allerlei dogmatische en kerkrechtelijke en liturgische vraagstukken, waardoor velen de noodige volledigheid missen. Het valt niet te ontkennen, dat de manier, waarop „De Bazuin“ geredigeerd wordt, dit blad den weg van een „partijblad“ opdringt.

Verstaat ons wel, geliefde Broeders. Wij denken er niet aan, Prof. Bavinek of Wielenga of wien anders te knotten in hun volkomen recht van spreken. Maar laat hen dan spreken in een eigen blad, niet, met redacteurs-macht bekleed, in een blad, dat voor allen dienst moet doen.

Maar bovendien, wat voor uitwerking zal het hebben, dat een reizend agent voor de Theol. School tegelijkertijd optreedt als colporteur van een courant, waarin, om dit alleen maar te zeggen, lang niet alle kerken hare levensgedachte vinden vertolkt? Gij ook kunt toch niet willen, dat geldelijke bate voor de Theol. School gekocht worde tot den prijs van toenemende verdeeldheid en vermindering van anderzins sympathie?

Och, maakt den band tusschen School en „Bazuin“ los; dat is verreweg het beste en ons het liefste. Maar zoo lang die band bestaat, zouden wij, om den vrede en de kracht onzer kerken, „De Bazuin“ zoo gaarne in een anderen geest geredigeerd zien. En voor het minst, werpt gij nu geen nieuwen twistappel in ons kerkelijk leven, door propaganda voor dat blad te laten maken voor het geld van alle kerken. Want daardoor zoudt gij onrecht doen en de consciëntie aantasten.

Wij vragen beleefd een spoedig antwoord, mocht het zijn met de mededeeling, dat aan ons bezwaar door wijziging der instructie is genoeg gedaan.

Met broedergroet en heilbede,

De Kerkeraad der Gereformeerde kerk van 's-Gravenhage (B).

C. ORANJE Jz., h. t. Praeses.
J. J. SLAVEKORDE, Scriba.

's-Gravenhage, 26 Aug. 1901.

Men ziet 't is lang niet mis!

„Ontijdige, soms eenzijdige bespreking en toelichting van allerlei dogmatische en kerkrechtelijke en liturgische vraagstukken.“

En dat tegenover Prof. Bavinek en Prof. Wielenga!

De domine, wiens naam er onder staat, was nog maar net de dertig gepasseerd. Een haardeloze knaap dus bijna!

We kunnen dit alles nu met een zekeren humor lezen. God maakt de geschiedenis door — maar ook — ondanks de menschen.

En de gehoorzaamheid alleen ontvangt haar loon. Ook in de polemiek.

H.

C. V.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (XXXV.)

301. Hoe kan dat geschieden, daar het lichaam van Christus in den hemel is, wij daarentegen op de aarde zijn?

De Heilige Geest, die tegelijk in de ziel en het lichaam van Christus in den hemel, en in de zielen en de lichamen der heiligen op de aarde woont, is de intermediaire band²⁾, die de lichamen, hoever ook van elkaar verwijderd, veel beter en steviger samenvoegt, dan de leden van ons lichaam met het hoofd, of de ranken met den wijnstok, verbonden zijn.

302. Vullen al deze dingen ook buiten het Avondmaal des Heeren ons ten deel?

Ja zeker, zoo dikwijls wij het Evangelie gelooven, en door den Geest van Christus geheiligd worden, is het gewis en zeker, dat wij al deze weldaden verkrijgen.

303. Wat nut ons dan het gebruiken van dit brood en dezen wijn?

Ten eerste is het voor ons een getuigenis en verzegeling van dit innerlijk en geestelijk eten. Ten tweede, deze gemeenschap aan Christus Zelf en aan alle Zijn goederen vermeerderd in ons, naar de mate des geloofs, zoodat wij van dag tot dag vaster met Christus aaneengroeien, totdat wij volmaakt één met Hem zijn in het eeuwige leven.

304. Waarom bevestigt deze ceremonie ons de gemeenschap met Christus?

Omdat Christus in de instelling van het Avondmaal deze gemeenschap met Hem aan de geloovigen heeft toegezegd.

305. Welke is die instelling?

Zij wordt aldus door de Evangelisten en den Apostel Paulus beschreven: De Heere Jezus nam in den nacht, waarin Hij verraden werd, het brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het en zeide: Neemt, eet, dit is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt. Doet dit tot Mijn gedachtenis. Desgelijks nam Hij ook den drinkbeker, na het eten des avondmaals, zeggende: Deze drinkbeker

is het Nieuwe Testament in Mijn bloed. Doet dit, zoo dikwijls gij zult drinken tot Mijn gedachtenis. Want zoo dikwijls als gij dit brood zult eten en dezen drinkbeker zult drinken, zoo verkondigt den dood des Heeren, totdat Hij komt. Want wie op onwaardige wijze dit brood zal eten of den drinkbeker des Heeren zal drinken, zal schuldig zijn aan het lichaam en bloed des Heeren. Maar de mensch beproeve zichzelf, en ete alzoo van het brood en drinke uit den drinkbeker. Want wie op onwaardige wijze eet en drinkt, eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren.

R.

G. B.

5) vinculum intermedium.

LITERATUUR EN KUNST

Een folkloristische roman.

Anne de Vries; Hilde. — G. F. Callenbach, Uitg., Nijkerk.

De moderne streekroman, waarin aangetoond wordt de gebondenheid van den mensch aan zijn geboortegrond, de doórwerkende macht der volksgewoonten en de resterende kracht van het oude volksgeloof, moet zijn lezers wel verplaatsen naar de afgelegen deelen van ons land. Immers de voort-schrijdende „Kultuur“ uit verschillende centra, dringt den typischen volksgesest steeds verder terug naar minder toegankelijke streken.

Slechts in die uithoeken kan zich het volksaardige nog eenigszins handhaven; daar zal de laatste strijd gestreden worden tusschen het oude en het indringende nieuwe, dat als ontarding gevoeld wordt.

Naar zulk een afgelegen oord, een ongenoemd Drentsch dorpje, verplaatst ons Anne de Vries in zijn tweeden Drentschen roman: „Hilde“.

Veel meer dan „Bartje“ is „Hilde“ een kind van haar geboortegrond; haar leven, haar strijd zijn een gevolg van de streekgewoonten, het gehele milieu is typisch Drentsch, evenals het gegeven.

Bartje zou in elke streek hebben kunnen leven, zonder ingrijpende veranderingen te hebben ondergaan; en slechts doordat zijn geestelijke vader uit Drente komt, is hij een Drentsch jongetje. Daarentegen zou het leven van Hilde zich in een andere streek anders hebben ontwikkeld, haar lotgevallen zijn even noodzakelijk Drentsch, als die van Bartje het toevallig zijn. Het boek „Bartje“ is daardoor niet folkloristisch, „Hilde“ is het bij uitstek. Zonder enige folkloristische kennis zal men Bartje kunnen waardeeren, maar Hilde niet, daar haar „geval“ wortelt in het oudgermaansche huwelijksrecht.

Ondanks de invoering van het christelijk en burgerlijk recht, is diep in het hart blijven voortleven de oude volkszede, waarbij de man geen onvruchtbare vrouw behoeft te huwen, omdat de bewerking van den grond kinderen vereischt als arbeidskrachten. Maar anderzijds mocht een man een meisje niet verlaten, dat getoond had hem kinderen te kunnen geven. Zoo is het eenwenlang, vooral in Saksische streken, gewoonte geweest dat een huwelijk steeds gedwongen was. Als zonde voelde men dit niet, hoogstens als verkeerd.

Maar wel een zonde was het, een meisje in den steek te laten, dat moeder worden moest. Daartegen verzette zich de geheele volksgemeenschap, omdat de vrouw daardoor beleedigd werd in haar vrouw-zijn. De wrekende gerechtigheid bracht door een volksgericht dan een huwelijk tot stand, dat ook gedwongen was, maar nu in letterlijken zin. Zijn grondslag was niet liefde, maar wet.

„Wij leven in een fatsoenlijk land. Hier is Holland niet!“ Op grond van deze, voor haar afschuwelijke tegenstelling, gaat moeder Femmehien recht eischen voor haar dochter. Vergeefs had Hilde, krachtens haar toestand niet alleen, maar wegens haar groote liefde, het huwelijk van Wubbe geëischt. Toen zij diep beleedigd werd door de weigering, moest de familie haar recht verlangen en als dit zelfs niet helpt, is de dorpsgemeenschap verplicht haar oude rechten te handhaven. Daarom neemt terecht de actie van het dorp, culmineerend in het dorpsgericht en het afgedwongen huwelijk, een groote plaats in.

Doch wanneer het boek hiermee geëindigd was, zou er een aardige folkloristische novelle geschreven zijn, die interessant en zelfs geestig zou kunnen genoemd worden. Een roman was het dan echter niet geweest. En De Vries heeft hier een folkloristische roman gegeven, niet slechts interessant, maar aangrijpend van menscheelikeid.

Hilde ondergaat het vonnis van de dorpsgemeenschap met den diepsten weerzin. Zij heeft haar daad gezien als zonde, ondanks haar groote liefde voor Wubbe. Zij heeft zijn smadelijke afwijzing gevoeld als straf voor haar hoogmoed. Maar haar liefde is gedood door de lafheid van den man, die haar krenkte in haar zuiverste gevoelens. Zij zou hem nog aanvaard hebben als vader van haar kind, als hij vrijwillig was teruggekomen, doch zij weigert hem met afschuw als man, wanneer het volksgericht een huwelijk verlangt, dat slechts op recht en niet op liefde en plicht rust.

Zoo breekt dit fiere meisje zelf met de dorpszede, die zij in kleinigheden reeds meermalen had getrotseerd. Zij stelt haar vertrouwen niet op de gemeenschap, maar op God, in christelijke berusting, die haar de kracht geeft alleen haar lot te dragen, waarvan zij zelf de schuld draagt.

Zuiver psychologisch heeft de auteur de wending in het verhaal gebracht. Hilde blijft niet alleen, maar trouwt uit innerlijke overtuiging den veel ouderen Mans, op wiens gedegenereerd geslacht de vloek der onvruchtbaarheid rust. Haar tegenheid voor den trouwen vriend was door zijn sympathieke houding tijdens haar crisis, tot liefde gegroeid. En ondanks de verbazing van het dorp volgt zij de inspraak van haar hart, waardoor zij openlijk breekt met de dorpsstridie. Haar liefde weet van het wonen in het „Tranendal“ — niet beter dan Bartje's „Langejammer“ — een soort idylle te maken. Haar energie sleept den innerlijk zwakken reus Mans mee tot bovenmatig werken. Om haar laat hij het stroopen, hoewel zijn Drentsche hart daarin geen zonde ziet, haar voorbeeld brengt hem tot de kerk, al is zijn overtuiging niet sterk.

Suggestief weet de schrijver de sfeer te teekenen in de ruwe volksgemeenschap; het primitieve leven dier natuurgemeenschap komt prachtig uit. Daartusschen voltrekt zich het wonder van Mans en Hilde. Haar opofferende liefde brengt er zelfs zijn verharde oude moeder toe op haar sterfbed de vreemde madam als dochter Hilde te erkennen. Doch ook — als haar energie verslapt, als zij moedeloos wordt, omdat zij verderen kinderzegen schijnt te moeten missen, als haar verlangen zich egoïstisch gaat concentreren op de gedachte aan een kind van haar en Mans, dan voelt hij, dat haar innerlijke kracht hem loslaat en vervalt hij in zijn oude zonde.

Zwaar moeten beiden boeten voor hun gemis aan geloof. Hilde voelt de gevangenisstraf van Mans als haar schuld. Zij durft het leven weer aan met „hun“ kind, dat hen samen had gebracht.

Is het gelukkig slot te mooi? Ik geloof het niet. God beschaamt haar ongelooft, het vergeten van den tekst die in haar kamer hangt. Een tweede kind brengt hen nauwer te samen en de herboren liefde in het geloof opent nieuwe vooruitzichten.

Anne de Vries heeft hier een zeer rijp werk gegeven, niet minder psychologisch dan Bartje, maar dieper van strekking, milder, christelijker. De welen der dorpsgemeenschap worden niet opzij gezet door binnendringende „Kultuur“, maar een kind van het volk verbreekt ze van binnen uit, door geloof en liefde.

Naar vorm en inhoud is het een gaaf werk. De teekening der bijfiguren is uitstekend, die van moeder Femmehien zelfs meesterlijk. Het Drentsche volk gaat voor ons leven, de sobere schoonheid van het heideland openbaart zich aan ons oog, door den onopgesmukten stijl van het boek. De folkloristische roman heeft in De Vries den juisten man gevonden.

Gron.

H. S.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Ben ik wedergeboren?

Iemand deed mij de volgende vraag:

„Is het geoorloofd tegen de gemeente te zeggen: Onderzoekt uzelf of gij het geloof bezit en voorts of ge wel dat geloof bezit, waaraan de wedergeboorte ten grondslag ligt, en als ge dan tot de ontdekking komt, dat ge de wedergeboorte mist, o bidt dan God of Hij u de wedergeboorte schenken wil.“

Het komt mij voor, dat er waarlijk niet veel woorden behoeven te worden gebruikt om duidelijk te maken, dat een dergelijke wijze van rede-neeren zeker niet door den bengel kan.

Denkt het u maar eens in.

Iemand begint met zichzelf te onderzoeken of hij gelooft. Hij komt tot de overtuiging: „ja, ik geloof“.

Nu zou hij verder moeten gaan en vragen: „Is dat een geloof, dat de wedergeboorte ten grondslag heeft?“

Waarom zal hij dat moeten weten?

„Aan bepaalde kenmerken; b.v. droefheid over de zonde, verlangen naar God en dergelijke“, zegt men.

Goed, maar stel nu, dat hij deze dingen bij zich bevindt. Dan moet hij immers nog weer verder. Dan zal hij weer moeten onderzoeken of die droefheid over de zonde, dat verlangen naar God opkomen uit de wedergeboorte, dan of zij roerselen zijn van het natuurlijk hart.

En zoo zou hij eindeloos moeten doorgaan en zekerheid zou hij nooit vinden.

Een tweede bezwaar tegen deze manier van doen is, dat daardoor de verantwoordelijkheid voor ons ongelooft van onszelf wordt afgenomen en op God wordt gelegd.

Het loopt tenslotte zeg kan niet, w. die wederge- God mij ge-

In de der- logisch. Me- het spel.

Men gaat met een m- daden en de- men ziet al- a wil leven-

Maar is b- een daad d-

Hoe zo? zegl: „Ja, w- wedergebor- wederbaren-

Wanneer- men moeten-

een waarach- mensch kan-

Wie op de- in zijn eige-

En waar- Alleen hie-

eenvoudighe- Men begr-

leven der ge- daarop zijn-

Maar dat- en nergens-

Schrift aan- neerd word-

De Schri- eisch des g-

Zeker, de- ture onbek-

het leven m- daarvan ee-

Evangelie, i- Dat kan-

hoorte is e- Hij wel vo-

Wij hebbe- wordit: „gel-

Die eisch- menschen t-

Christus; e- om; dan ga-

Christus, o- de wegen-

Eerst als- zeggen: „H-

leen doordi- gelooven;

Maar in- kan ik, mag-

denkt er o- eerst wede-

moet ge e- baren.“

Wie dat-

komt er o-

gezien is h-

rene te ze-

boorte“, al-

„Geloof-

die ik heb-

Verbands“.

En als ie-

veel in mij-

antwoord-

maar strijd-

lijkheid uw-

Zijn Woort-

Maar, no-

hem stelt-

te wekken-

Dat is e-

in de eenv-

anders dar-

Ik weet-

die dat gri-

Om de o-

geloof kon-

wedergebo-

naar hun i-

genade he-

gaan.

Maar lat-

in het gev-

Men me-

voudig. Se-

het den n-

waar mech-

hemel ter-

Maar da-

Stel dat-

keerd hee-

deeld; zou-

aanvoeren-

Immers-

weg hem-

willen bev-

Een pre-

ongeloovig-

boorte, op-

prediking-